

Mustafa Amet

ikâyeler

Köndelen

фотa Зарико Ялыбойлю

Sevimli tatararımdan Leyla Ömerge bağışlayım

– Sen meni beğenmeysiñmi yoqsa?

Eldar bu sualıni eşitkeninen şaşmalap qaldı. Subet esnasında lafñıñ, aylâna-aylâna, kene şu ince ve çalımsız mevzuğa kelegeğini tahmin ete edi, lâkin böyle tik, ters ve keskin sürette olacağını asıl da beklemey edi. Leviza, elbette, mülâyım ve letafetli qız. Oña baqqanda ilki olaraq nazarğa ilişken – onıñ iri, aydın, parlaq közleri. Büyükçe ve tolğun dudaqlarında da nasıldır bir cazibelik sezile. Beyaz tenli yüzündeki bu hoş manzaranı tek millegen burun kemiginiñ şırın ve meşur şekili ise qızñıñ qanında kesen-kes yalıboylü keçmişiniñ olğanını hiss etire.

– Qaydan aldıñ bu lafñı?! Sen mülâyımsıñ, naziksıñ...

Eldar aytacaq sözünü bitirmədi, çünki Leviza onıñ közleri içine tebessüm ilə bəqaraq, qaşlarını köterdi və “yoq” degen dayın, başını hafifcə sallap davam etdi:

– Çirkin olğanımnı bilm. Yalan aytməğa hacət yoq. Çəngemdəki berçten səbəp maña hiç bir erək ciddi nazarnen bəqmay. Çoqusı igrenələr, bazıları qorqalar. Mısıqlap üstümdən külgenlər və haqaret etkenlər də az degil.

Eldar bu itirafnı eşitken soñ, qıznıñ göñlünü alıp onı təsəlli etəcək oldı, çünki tüşüncesinə köre o mutlaqa efkârlı olmalı edi, lâkin Levizanıñ tebessümlü yüzü onı daa bəter taacipləndirdi. O, ağılatqan degil diñləgen birisi olaraq böylə ağır və accı sözlərdən gəyət müteəssir olğan sırada, Leviza öz müşkülâtını nasıl gəmsiz, kədərsiz və həyli rahatlıq ilə hikâyə etəbilsin? Leviza Eldarnıñ sımasındakı bu sualñıñ ifadəsini sezip, birdən, can-yürekten şaqıldap külmege başladı.

– Eldar! Fal taşları kibi açılğan közleriñni və turləngen çırayırıñı bir körseñ! Tap o qadar şaşma, canım. Sen meni deli dep zənn etədirsıñ, ya? – dedi külərek Leviza. – Sarğış da degilim artıq. Elbət, başım eki qadə şaraptan təkəran aylandı, amma o da çotqan uçıp ketti. Böylə şeylərge çotqan alışıım, pek qulaq asmayım endi.

Bir müddət yaşlar biri birinə bəqıp səs çıxarmadan oturdılar və yaqındakı deñiznıñ şuvultısını diñlədilər. Aysız gecəniñ qaranlığı öz qadifəli yımşaqlığı ilə ortalıqñı sarmalap aldı, yıldızlar isə gecəniñ qalın yurğanına işlənlgən yıldıruvıq incilər kibi parlaq, lâkin suvuq yarığınən bu rəsımlik manzarağa ayrı ahenk qoşa edi. Gəncələr sahilədeki qavəhanəniñ açıq sofasında, üstü pamuqlı qalın mindərlənnən tüşəlgən tapçanda buluna edilər. Yaz məvsimi yekünlənməktə, ekseriyət turistlər endi evlərinə qayıtqan, bu səbəptən qavəhanələr soñki künlərdə ertə, saat on ekidən əvəl qapatılmaqta. İşte şimdi də ətraf çım-çıt, yalıñız tək-tük qomşu kafələrnıñ yol lampaları yana. Eldar, milli örnəklənnən bəzətilgən qırmızı duvar yastıqlarına kərilərkə yaslanıp və ayaqlarını uzatıp gəyət kəñ və raat sürette oturğan, Leviza isə qarşıdan onıñ kökrəginə dayanıp və ayaqlarını toplaş yanaşasında yerləşkən edi. Qıznıñ sımasındakı tebessüm çotqan irip ketti, bəqışı ciddiyləştə, Eldarnıñ susqunlığını körip nə içündir canını açıp, içini tökməge istədi:

– Mən kiçik bala edim, beş-altı yaşlarımda olsa kərk. O vaxıt daa Özbəkistanda yaşay edik. Tizəmlərdən qaytar əkən babam əski “jiguli”sini ayday, biz isə: mən, oğlan qardaşıım və anam artta oturıp yuqlay edik. Yarı gecə maallində qazağa oğradıq. Babam şu yerdə elâk oldı. Mən közlərimni üç künden soñ hastahanədə, reanimatsiyada açtım. Qaza əsnasında qırılğan kəmiklər və əzilgən müçələnnən bərabər pıçqığa oşağan kəskin tişli bir dəmir parçası qopıp, yüzümə saplanğan əkən. Sol yanağımnıñ kənarından kirip, çəngənmniñ astından kəçkən və etlərnə parçalap tərən yara açqan. Ekimlər dedilər ki, əgər yarıım qarış aşağıdan sançqan olsa edi, şahdamarımnı kəsər edi... Yaralı tiktilər, lâkin onıñ yerində qalınca və uzunca aqçıl bərç qaldı. Anam və qardaşıım da ağır yaralandılar, amma üç-dört aydan soñ özümüzge kəldik nasıl olsa. Sağlıq cihəttən. Ruhiy tərəftən, əlbəttə, alımız pek müşkül edi...

Eldar diñlərkən aman-aman nəfəs əlməy, lâkin Leviza əksinə, körünüştə gəyət tıñ və sakin edi. O, həyatınıñ, bəlki, əñ dəhşətli ikâyəsini yabancısı insağa böylə təvsiilat ilə ilki kərə ağılatqan olsa kərk. Şimdi isə, lafı bitkən soñ, daa əvəl ruhında və yurəginə gizli qalğan və açıqtan hiss etilməgən zıqıdan sañki boşalğan kibi oldı, onıñ yerinə qaydandır bir yalıñızlıq suvuğı kəldi. Üşüş, incədən qaltırmağa başlağan Leviza Eldarğa yaqınlaşıp sıyıqtı və başını onıñ kökrəginə yavaşca qoyıp yattı. Deliqanlı,

qolunıñ túbünde qatlanıp turğan qalın ve keñ örtünü açtı ve Levizanı quçaqlap, em onıñ, em de özüniñ üstünü yaptı.

– Aslında yarañ, aytqanıñ qadar büyük, ya da qorqunçlı degil. Kerçek aytsam, çengeniñ túbünde olğanı içün asıl da körmey qaldım başta. Eger de diqqat ile baqılsa, elbette, körünecek. Amma... Sen kereginden ziyade emiyet beresiñ. – dedi Eldar.

– Saña demin söyledim. Seniñ teselli berici sözleriñe ihtiyacım yoq. Men endi çoqtan berli altı, ya on sekiz yaşındaki qızçıq degilim.

Leviza qabaca cevap bergenini eslep, evel elinen Eldarnıñ kökregini sıypadı, soñra başını köterip tekrar onıñ közlerine baqtı ve qabaatlı seda ile:

– Bağışla, canım. Seni incitmaq istemedim. Bugün seni dayımınñ doğğan küñü aqşamında körgende, güzel çehreñ ve yaraşıqlı sıfatıñ birden közüme çalındı. Eger bir erkekni begensem, pek çekinmeyim, baram, tanışa berem. Tabiatım öyle. Boynumdaki yara ve berç meni pek rahatsız etmey. Alıştım endi. Adam qorqaq, ya pısıırıq olsa birden añaşıla. Böyle soylarına nafile vaqıt sarf etmeyim. Lâkin sen... Hiç kimsese beñzemeysiñ. Yañılmadım. Genç olğanıña baqmadan sen ğayet aqıllı, sezekli ve pişkin insansiñ.

Eldar bu vaqıtqa qadar hiç bir qızdan kendisini maqtağan böyle göñül alıcı, tatlı ve hoş söz eşitmegen edi. Özü de, dördünci kurs talebesi olsa bile aqranlarından eppeyi farklı olğanını tüşüne, ister fen bilgileri, ister umumen dünyabaqışı cehetinden kendini bir çoq dostlarından daa üstün köre edi. Elbette, bu mulâhazalar ile daa hiç bir kimsenen paylaşmağan, çünki çirkin ve havflı olacağını da pek yahşı idraq ete edi. Leviza tarafından onıñ zekiy ve ziyrek olğanı haqqında iltifatları, ister-istemez Eldarnı kibirlendirdi. O, nefsinı ohşağan tatlı hayallar deryasında yaldağan şu arada Leviza tekrar başını köterdi ve yüzüne baqıp:

– Amma, kene de, sen meni begenmeysiñ. – dedi.

Eldar qaşlarını çattı ve cesürlenip, nihayet, tilniñ ucında aylâna turğan cevapnı berdi:

– Sandıraqlama. Hoşuma ketmegen olsañ, herkesden qaçıp seniñle tap mında kelmez edim. Anamlar, eniştemler şimdi, kim bilir, belki bizni qıdıradırlar.

Leviza qalqtı, doğruıldı ve örtünü tekmiñl özüne taba çekip içine sarılaraq kene Eldarnıñ qarşısında oturdy.

– Qasevet etme, evden çıkarken yengeme soyledim, Eldarnen kezmege ketemiz, dep. Meni kimse araştırap soramaz, sen de kiçik bala degilsin. Ne, ömürinñde dostlarıñnen, ya da bir qıznen tışarığa çıqmadıñ, diskoteka ya klubqa asıl barmadıñmı yoqsa?

Qızınñ atıklığı, kerginligi ve keskin tili Eldarnı açuvlandırdı. Hafaqanı qaynağan deliqanlı özüni aqlamağa ve qızınñ nazarında öz itibarını qurtarmağa baqtı.

– Ne munasebet?! Sen meni anasınıñ qozusu dep belleysiñmi?!...

Eldarnıñ sözü tekrar yarıda kesildi, çünki Leviza bir daa tebessüm ile baxaraq bu sefer egildi ve onı nazikçe dudaqlarından öptü. Bir parça böyle turıp bekledi lâkin Eldarnıñ dudaqları qıbırdamadı – bu öpüşni cevapsız qaldırdı. Leviza artqa çekildi ve sañki hiç bir şey olmağan kibi muhabbet tolu nazar ile deliqanlınıñ yüzüne baqtı. Bir ara olar kene geceniñ sessizligine ğarq olıp, evel ezelden berli Qaradeñizniñ tınıq dalğaları añlatqan tılsımlı ve sihirli masalğa qulaq berdiler.

- Ne oldı ya? Alâ daa açuvlısıñmı, canım?
- Yoq, degilim. Açuvım teze keç.
- Ya ne içün demin öpkende cevap bermediñ? Men kibi ucubeden igrenesiñmi? Dedim ya, meni begenmediñ. Doğrumı?

Eldarnıñ qaşları kene tıyümlendi, lâkin Levizanıñ sımasındaki tebessümlı ayneci ifade ve oynaq qonuşma tarzı hiç deñişmedi.

- Aynı lafı kaç kere tekrarladıñ, aqız?
- Sen bala kibi saf ekensiñ. Sennen bütün aqşam oynadıq, eglendik, laqırdı ettik. Seni tap mında, dayımniñ qavehanesine qaçırdım, sen ise meseleniñ asılında ne olğanını daa añlamadıñ.
- O qadar ahmaq degilim, Leviza.
- Ahmaqsıñ dep aytmadım, saf dedim. Amma sen kerçekten de sadedilsıñ.

Leviza Eldarğa qonuşma fursatını bermeden üstündeki örtünü açtı ve onı minder üstüne salıp:

- Qızındım. Meni örtkeniñ içün sağ ol, azizim. – dedi ve bu sefer yanağından öptü.
- Leviza, seni kerçekten begendim. Sennen ğayet hoş vaqıt keçirem. Dostlarımniñ arasında böyle meraqılı subetdeş yoq. Sende, nasıl desem, teren bir hayat tecribesi bar.
- Şimdi de sen meni utandırasıñ. Baq, yanaqlarım qızarmağa başladı. – dedi Leviza ve Eldarnıñ keñ, büyük ellerini narin avuçları ile sıqtı.

Soñra büyük, tögerek qara közlerinen Eldarnıñ közlerine uzunca baqtı ve, terenden köküç keçirip, nihayet:

- Sen meni isteysıñmı? – dep soradı.
- Eldar bu mevzudan ve hususan bu sualden qaçınmağa istedi, lâkin tekarar tüşünip aldı ve qısqaça:
- İsteyim. – diye cevap berdi.

Leviza oğlanıñ qulağına taba egildi, öyle ki, eki gençniñ qıp-qırmızı qızğın yanaqları biri birine toqundı. Eldar öz boyunu ve qulağında qızniñ nemli dudaqlarını ve sıcaq nefesini hiss etti:

- Ya ne bekleysıñ? Men ıntıldım, lâkin sen lâqayd qaldıñ.
- Beklemeym. İstemek – mutlaqa yapmaq kerek degen manağa kelmey.
- Şimdi aqıllı-aqıllı laf etmekniñ vaqıtımı, dülber oğlan?

Eldar qızniñ zarif boynundan ve yipek saçlarından kelip baş aylandırğan qadın teniniñ nefis qoqusını ve tatlı parfümniñ ince nesimini tolu-tolu teneffüs ederek:

- Toqta, Leviza. Qayda aşığısıñ? – diye sual berdi.

Leviza birden keri çekildi ve ökünç ile:

- Ne ola ya saña? Añlap olamayım! – dedi.
- Añlaşılmaq şey yoq.

Leviza indemedi, tek qollarını köksünde bağlap ve bir qaşını köterip Eldarnıñ cevabını bekledi. Lâkin gençniñ tilinden bir söz tüşmedi.

- Toqtaçı şimdi! Ayt baqayım, seniñ qız arqadaşıñ oldımı hiç?

Eldar artıq bayağı tarsıqmağa başladı, lâkin qaçış imkânı yoq edi, soñunda nafiye ayaq tiremek ve inatlanmaqtañ vazgeçti:

- E. Bar edi bir qız.
- Soñ?
- Qomşu köyden. Mektepteki oquvniñ soñkı yılında aqşamları dostlarımnen anda diskotekağa bara edik.
- Qız rus mı, tatar mı edi?
- Qırımtatar. Elvina.
- Arañızdaki munasebet ne qadar ciddi edi?
- E, ştek.
- Nasıl yani?
- Aqız, özümni sañki militsiyada sorğuda hiss etem. Yapmasa şunı! Qıynama meni!
- Böyle mevzular ve hikâyeler maña pek meraqılı kele. Seni begengenim içün, canım, haqqında er şeyni öğrenmege isteyim. Tañğa qadar daa çoq vaqıtımız bar.

Eldar, öz hatirelerini nizamğa ketirgen dayın biraz tüşündi, soñ, Levizanıñ baqışında oynağan meraq qıvılcımlarını sezip, devam etti:

- Dört ay qadar körüştik. Aqşamları eviniñ azbarı ögünde, araba qapusınıñ aldındaki tahta skemlede oturıp uzun-uzun laqırdı eter edik. Elvina o vaqıt onuncı sınıf talebesi edi. Öpüşmek ile quçaqlaşmaq ve el tutuşmaqtañ ğayrı aramızda hiç bir şey olmadı. Yazda imtiandan keçip, çetelde universitetni qazandım, soñ, elbette, ayrılmağa da vaqıt keldi. Vaziyetimni eppeyi añlatmağa tırıştım, amma o kene de pek ağladı.
- Sen onı seve ediñmi?
- Qız pek hoş edi, amma oña qarşı sevgim yoq edi... Yoq.
- Qızniñ yüregini param-parça ettiñ, aysa.
- Belki de. Ondan soñ o qızni körmedim, haqqında hiç bir haber almadım. Amma bugüngece peşmanım. Qızniñ duyğularına qarşı böyle ğaddarca, merhametsizce muamele etkenime alâ yazıqsınam.
- Unut, tatlım. O qız da seni çoqtan unutqan, endi aqayğa da çıqqandır. Sen maña bunı ayt: o zamandan bu vaqıtqa qadar hayatında başqa qadın ile yaqınlıq oldı mı?

- Ne sorap turasıñ şunı, ya? – dedi bıqqınlıq ile Eldar.

Leviza birden şaqıldap küldi, soñra başını yan tarafqa egip:

- Bu işniñ tadını kerçekten bilmey ekensiñ, boydaq! Bilgen olsañ, biraz evel öyle qolay red etmez ediñ. – dep oğlanğa yaqınlaştı.

- Sen çox bilesiñ, sanki!
- Ah, canım. Seniñkinden kesen-kes ziyadedir!

Levizanıñ elleri yañıdan, duvar yastığında kerilip yatqan Eldarıñ kökregine tayandı. Atik qız artıq ucumğa keçmege niyetlenip, kölmekniñ sadeflerini yavaştan açmağa qoyuldu. Lâkin Eldar apansızdan Levizanı bileklerinden tuttu ve ince qollarını nezaket ile itedi:

–Men bunıñ böyle olmasını istemeyim.

Bu sefer şaşqınlıqdan Levizanıñ közleri açıldı:

- Nasıl yani?
- Bu şekilye, bu yerde... Mence yañlıştır. Öyle olmamalı.

Levizanıñ cırayı deñiştı, ne aytacağını bilmegen, cevap bermek içün laf tapalmağan kibi turdu. Öyle de qatıp qaldı Eldarğa baqıp. Birazdan yüzü hışım ve nefretten qıyıştı, sesini yükseltip, sertçe sual berdi:

- Seni meni ne zan etesiñ?!
- Ne oldı ya?
- Sen meni oruspı zan etesiñ mi?!

Eldar, qızınıñ birden deñişken alına ve keskin lafına eppeyi taaciplenip yatqan yerinden qalqaraq oturdu ve tek:

– Ne deysiñ sen?! – dep ayta bildi.

Qız daa beter alevlenip, Eldarıñ yüzü ögünde işaret parmağını sallayaraq, yüksek davuş ve ciddi qızgınlıqnen devam etti:

- Sen meni oruspı dep belleysiñ, ya?!
- Yoq, elbette! Bu da qaydan çıqtı?
- Meni qancıq dep sayasıñ, ya?!
- Toqta! Öyle laf aytımmı?
- Demek, men hasta, saqat qancıqım, öylemi?!
- Aqız, toqtatsa şunu! Ne cınnısı tuttu seni?
- Hayasız, namussız, yüzşüz aqay müptelâsı, öylemi?!
- Leviza!!!
- Sus!!! Sesiñ çıqmasın! Ögüme tüşken her bir erkekniñ ayağına atılam, dep tüşünseñ, pek yañılasıñ! Men özüm kimnen istesem, ne vaqıt istesem, nasıl istesem öyle yatam! Men özüm qarar berem! Añladıñ mı?! Özüm! Añladıñmı, anasınıñ qozusu?! Maña tek seniñ haqaretleriñ yetmey edi! Adımını da saqın ağzıña alma!

Eldar çox tüşünmeden, qolunuñ altındaki yorğannı tezce alıp çabik hareket ile Levizanı sardı, ve qızını taqatlı kuçağında sıqtı. Öyle ki, Leviza, örümçek ağına yaqalanğan köbelekke beñzep, elini-ayağını qıbırdatılmay qaldı. Gayet küçlü gençniñ qollarında esir tüşkenini añağan olsa da, bir-eki çırpındı, oyana-buyana aylânıp özünü serbest salmağa baqtı, lâkin nafiye.

– Yiber meni, maraz! Tiyme maña! Toqunma, alçaq herif!

Zayıf qadın üzerindeki üstünligini hiss etken Eldar tınc, ama emin ses ile elindeki alev topunu söndürmege qoyuldi:

– Ne köçtiñ sen? Miyiñde ne qaynap taştı ya? Sen aytqan çirkin şeyler aqlımñıñ ucından bile keçmedi. Sakin ol. Sakin ol. Oldı. Yeter endi.

Leviza, söğüne-söğüne, daa bir-eki kere çırpındı, soñra sustı, tek talğın ve ağır nefesi eşitle edi. O, aslında Eldarğa degil, bütünley kendisine açuvlañğan edi. Özü de, ne sebepten böyle aniden patlağanını tam olaraq bilmey. Her halda, dülber, aqıllı ve yaraşılıq deliqanlınıñ qarşısında özüni ne içündür sınırıq, yerge yıqılğan ve alçaq tüşken bozuq bir qadın olaraq hiss etti. Ve öz qabaatını, ökünçini oğlanınıñ üstüne püşkürdi. Bularnı tüşünir eken, Eldarnıñ sañki uzaqtan yanğırağan tınc ve tegiz sedasını eşitti:

– Özbekistandan kelip yerleşkenimiz yıllarda pek fuqare yaşay edik. Zahvatta öz evimizni beş yılda qurıp çıqqancek, yedi can qoranta olıp üç közlü vremânkada yaşadıq. Babam, çaresizlikten mi, küçsüzlükten mi, qara qasevetten mi, bilmeyim, amma eki künde bir, evge sarğış qayta edi. – dep añlata başladı Eldar. – Ayırıq olğan vaqıtta her daim ciddi ve sessiz, lâkin içken soñ deli, amansız, acımasız, eñ vahşiy canavardan daa beter ola edi. Anama qaşana, qavğa etmek içün fırsat qollay edi. Meni ve egiz qız qardaşlarımıñ ise quçaqlap, öpüp, zar-zor aylanğan tilinen bizni ne qadar sevgenini añlatmağa tırışa edi. Diger taraftan, anamñı olmaycaq küfürlernen haqaretley, soñra açuvlanıp ura, tepeley edi. Biznen beraber yaşağan qartlar, hatta evimizge kelgen yaqın soylar bile buña mani olmaqtan aciz ediler. Qardaşlarım qorqudan töşeklerindeki yorğan içine bürünip saqlana ediler. Men ise, ökür-ökür ağlamasınlar dep, mına şimdi saña yapqanım gibi, olarnı bar küçümnen quçaqlay, teselli ete edim. Anam da onı ne içün her seferinde afu etkenini, bizni alıp evden ketmegenini, ayrılmağanını alâ daa añlap olamayım. Babamnen bu mevzuda laqırdı etmegen insan qalmadı, bir türlü qandıramadılar. Hatta bir seferinde tedavi içün özü teşebbüs kösterdi, lâkin çoqqa barmayıp, tekrar eski adetlerine qayttı. Künlerniñ birinde anamñı tepeler eken, men onı qorçalamaq içün aralarına kirdim, maña da bir-eki şamar yapıştırdı. Soñradan şunu öğrendim ki, anam o vaqıt ağırayaqlı olıp, qarınındaki balanı tüşürgen edi...

Leviza bunı eşitkeç, yüreginden sançqı ile çıqqan qara qahar bulutı bağırını qaplap aldı. Alğan nefesi boğazında taqılıp qaldı, közleri yaş toldı, ve, nihayet, titregen dudaqlarına kelip tayanğan soñsuz ğam ve kederniñ basqısına çıdalmadı, hıçqırıp ağlap yiberdi. Eldar, başını omuzına qoyğan ve ağlamaqtan sarsılğan qızınıñ saçlarını toqtamayıp ohşarken, sözlerine devam etti:

– Babam peşman etti, lâkin deñişmedi. Ahır soñu onı hapishaneye qapadılar. Men ise onıñle bugüngece laqırdı etmeyim, baba olaraq da tanımayım, qabul etmeyim. Oña oşap ketecegim, dep pek qorqam. Men öyle adaletsiz, insafsız, bahtsız, fuqarelik ve azap tolu masqara hayat istemeyim. Ne özüm, ne de olacaq qorantam içün...

Eldarnı omuzları ve tirsekleri ile qattılıqnen itegen Leviza, quçağındaki esaretten qurtulğan soñ, aşiqmayıp biraz artqa çekildi ve teren bir nefes keçirip tapçannıñ tahta qorqulığına tayandı. O nazarını deñizge taba tıktı, Eldar ise bağdaş qurıp oturaraq ve belini bükerek, başını aşağı egdi. Birbiriniñ baqışlarından qaçına ediler. Birazdan Leviza tınclandı, ağlaması kesildi ve o, üküm sürgen sessizlikni bozıp, canını kemirgen derdini gecenıñ qaranlığına tökmege başladı:

– Men de öyle qaviy qorantanı, samimiy ve qarşılıqlı muhabbet tolu yaşayışını arzu ete edim. Ter-temiz qızlıq hayalları işte. On sekizge kelgende, menden doquz yaş daa büyük, Sergey adlı bir rus oğlannı sevdim. Deli kibi meftun oldım. Sarışın, yüksek boylu, küçlü ve özünden ğayet emin körüne edi. O devirde özümni pek yalınız hiss ete edim. Mektepteki ve bizim mahalledeki aqranlardan daima haqaret ve horluq körgenim içündür, her halda. O ise nazik, merhametli, aňlayışlı ve diqqatlı körüne, maña baht nurlı ile aydınlanğan közlerinen baqa edi. Onıñ yanında bulunır eken, yüregimdeki soñsuz saadetten sebep köklerdeki bulutlarınñ üstünden uçar edim. Hiç kimseniñ lafına qulaq asmayıp, tehnikumdaki tasilimni taşladım ve bu rusnen onıñ evine qaçtım. Çünkü babam elâk olğan soñ maña anam bile sözünü keçirip olamay edi. Yaramaz, tabiatsız ve arsız dey ediler. Amma men her daim, fikirime köre doğru dep sayğanım kibi iş yaptım. Bundan sebep tatlı yalanlarına işanıp, yüregimni, ruhumni, özümni tekmiñ oña teslim etken edim. Anda bir-eki ay yaşağan soñ, tezden yükke qaldım. Sergey bunı ögrenen soñ, “balanı aldır, yoqsa seni quvarım ve meni bir daa körmezsiñ” dedi. Men de ahmaq, çirkinliğime baqmadan meni seve dep, kör ve yalancı qara sevdağa tutuldım, balanı aldıldım...

Bu sözlerni aytqan soñ Leviza sustı. Taş çatlatacaq sertlikte olğan qayıtsız çırayından suvuq ve duyğusız dehşet esti.

– Çoq vaqıt keçmey, nasıl olsa, meni ep bir quvdı. Meger “tatar qızınıñ tadına baqmaq” istemiş eken. Közyaşlarım, yalvarış ve yaqarışlarım pervasız qaldı. Ağladım, qıçırdım, yayğara qopardım, ayaqlarınıñ aldında, yerlerde süründim – faydasız. Demek, “tadını” alğan soñ bezdi, ahır-soñu meni tepme-toqat ile aydadı. Bileklerimdeki damarlarını ustranen kesip, özümni öldürmek istedim. Qurtardılar. Soñra ise, “qopqası ketti, yipi de batıp ketsin, ne hıyar olsa olsun” dedim, ve bu dünyanıñ zevqını ve keyfini sürmege niyetlendim. Tuzaqqa tüşken çaresiz av degil de, erkeklerni tırnaqınıñ ucinen oynatqan avcı olmağa qarar aldım. Her halda, men kibi günâhkârınıñ yeri cehennemniñ eñ túbindedir...

Munaqaşa ateşi söngen olsa da, eki gençniñ bağırlarında tütken keder ve hoşnutsızlıqınıñ qıp-qırmızı qorları daa sim-sıcaq edi. Deñizden taba üfürgen ılıq ruzgâr ve tuz qoqulı ava bile, eki yaş arasında peyda olğan zift kibi qap-qara ve qoyu mühitniñ basqısını dağıtıp olamadı. Bu aqşam olar, eñ havflı bastırıqlarını ve ruh ürkütici hatıralarını saqlağan zindan çuqurınıñ, körünişte qaviy, aslında ise cartı ve yengil olup çıqqan qapağını araladılar. İhtiyardan tış, bu çuqurnıñ küflü, çirkefli ve qaranlıq terenliginden, eski yaralarını tırnap qanatqan, zehir saçıp-savurğan ve can küydürgen acımasız ajderhanı azat ettiler. Daa yaqında zevqu-sefa sürgen iç dünyaları şimdi viran oldı, yanıq harabege döndü. Onıñ yerinde, artıq, sim-siya dumanlı nefret ve lânet yanğınından soñra qalğan keder ile hoşnutsızlıq tolu pişmanlıq ve teessüfniñ qızılca qorları tüte edi.

Nihayet, Leviza ayaqqa turdı, tapçandan tüşip, şuvuldağan deñizge taba alel-acele çaptı. Qız şu daqqada çılğınca ve delice bir şey yapmak arzu ete edi. Yorğun bedenini ezgen, çerli yüregini sıqqan utanç ve ayıbını, ana kibi şefqatlı deñizniñ quçağında yatıştırmaq kerek edi. Kiyik qarıncalar dayın aqıl-fikirini talağan süyrü tikenli tüşüncelerden mutlaqa qurtulmaq kerek edi. Nazlı deñiz de, sanki, bunı sezgen kibi ve Levizanı çoqtan beklegen kibi, yımşaq, issi ve şifalı dalğalarınñ fısıltılı sedasinen onı yanına çağıra, sabırsızlıqnen bekley edi. Adımları qumğa batsa da, yürüşniñ süratını kesmegen Leviza topallayıp keter eken, öz kiyimlerini birer-birer çıkarıp attı, öyle ki, üstünde túb urbasınıñ tek aşığı qısımlı qaldı.

Qavehane sofasınıñ damında yanğan yekâne fenerniñ zayıf sarıca yarığında körüngen manzara Eldarnıñ ruhunu heyecanlandırdı. Özünü Qaradeñizge salıp, onıñ hoş ve tuzlu suvına dalıp ketmezden evel körüngen qızınıñ qaraltısı, yay kibi nazik ve tılsımlı beden çizgileri deliqañlınıñ aqlını esir aldı. Biraz evel aytqan bütün sözlerinden vazgeçip, her şeyni hatırdan silip Levizanıñ yanına baracaq, afu

soraycaq, qani etecek oldu, lâkin iradesini topla, nefisniñ quvet qazana başlağan rezil avesini küç ile bastırdı.

Deñizniñ qap-qara lâkin havfsız suvlarına bir qaç kere emiliknen dalğan Leviza, bir parça yaldağan soñ nihayet sahilge doğru yöneldi. Eldar yalınıñ kenarında turıp, bir elinde tapçandan alıp ketirgen örtünü, diger elinde ise demin qumda bıraqlılğan Levizaniñ güzel qoqulı urbalarını tuta edi. Leviza deñizden çıqacaqta qollarinen bedenini örtmege intıldı ve uzaqta sert davuşnen bağardı:

– Aylânçı baqayım! Yum közleriñni! Baqma maña!

Sesindeki deñişmeni sezgen Eldar, örtünü tutqan qolunu qızğa taba uzatıp, turğan yerinde aşırıqmadan aksi tarafqa çevirildi. “Yaylar patladı, teller qoptı – ne kemane, ne saz qaldı. Endiden soñ bu iş hiç evelkisi kibi olmaz”, dep tüşüngen Eldar, ümüt beslemeyip, örtüge bürüngen Levizaniñ artından, qamburlı sırtında uzun yıllarnıñ yükünü zornen taşığan hammal kibi ağır adımlarnen qavehaneniñ sofasına doğru ileriledi. Leviza ise bir kere olsun, aylanıp oña baqmadı. Eldar endi yoq edi anda. O, artıq, altın küneş şavleleriñ tesirinen tañda irip keteyatqan külrenkli tuman kibi oldu Leviza içün.

* * *

Bir daa olar on üç yıldan soñra tesadüfen nasıldır bir toyda körüştiler. Aslında, buña körüşüv demek pek doğru degil, çünki ekisiniñ arasında peyda olğan temas, yıldırım çaqqan kibi anıy, yekâne bir baqıştan ibaret edi. Bu tez nazarnıñ tesirinden Eldarnıñ yüregi sızladı ve ruhi alt-üst oldu.

Tarih deñiziniñ terenliginden çıqıp kelgen quvvetli hatıra dalğaları, furtunalı qış mevsimindeki kibi, şuurnıñ qaviy qayalarına bar küçünen ura ve quturğan buzlatıcı yelnen beraber olarnı param-parça etmege intıla edi. Gençliginiñ saf arzu-hayallarını ve niyetleri şimdi, accı zeher dayın yalıñızlıq ile tamğalanğan hayatnıñ tadını boza edi. Özünden boşanğan ömür arqadaşı, balası ve bahtsız evlilikniñ qısqa hikâyesi kene közü ögünde canlandı. İşinde, dostları arasında, aqrabaları içinde çıqa bergen ve hiç bitmegen pahıllıqlar, biñ bir türlü yalanlar, fitneler ve hıyanetlikler qarşısında onıñ insaf ve vicdanı eppeyi yıprandı, maneviy muqavemet qabileti aşılandı ve o, neticede, etraftaki çürük mühitniñ basqısına mağlup tüşti.

Bu sebepten, Levizani böyle yüzü açıq, çehresi parlaq ve nazarı saadetli halda körgende özüni eñ zelil, sefil ve alçaq insan olaraq hiss etti. Leviza qorantasinen beraber şu toyda çoq oturmadı, daa qaranlıq tüşmezden evel cıyılıp qaytmağa baqtılar. Eldar olarnıñ peşinden qapığa qadar çıqtı ve olar arabağa minip ketkence taqip etti. Sade urba kiygen qısqa saçlı ve gür saqallı mazallı qocası arabaniñ arqa qapularını açıp, başta eki kiçkenini oturttı, büyükçe oğlu ise özü ögge mindi. Üstü bol ve uzun kıyafetli, başı ise renkli yavluqnen baylı Leviza, quçağındaki bebegi ile arabağa herkestden soñ yerleşti. Avtomobil aşırıqmadan hareket etip yol burulğan köşeniñ artından saqlanıp ketkende, Eldar qaltırağan parmaqlarinen bir sigaret yaqtı. Ögündeki bu levha daa uzun vaqıt hafızasında canlı tura edi.

Çapraz

Qıymetli dostum Dilâra Abibullağa bağışlayım

– Müslim, biz... münasebetimizni toqdatmaq kerekmiz... Körüşmelerimizni, qonuşmalarımızı, yazışmalarımızı – hepisini tamamı ile kesmelimiz...

Şaşqınlıqtan sebep Müslimniñ qaşları köterildi, ayılğan sözlerni tolusinen idraq etalmağan olsa kerek ki, yüzünde sersem tebessüm peyda oldı:

– Nasıl yani? Ne demek isteysiñ?

Kerime, qarşısındaki kişiniñ közüne, artıq, baqıp olamağanı içün başını egdi ve nazarını ayaqqabısının ucuna tikti:

– Bunu çoxdan berli aytmək kerek edi, aslında. Lâkin cesaretim yetmey edi. Bu niyetni aqlığa qoymışam endi bayağı oldu. İşte şimdi, gəlibə, vaxtı keldi...

Qorqusuna nihayət gəlib çıqqanını isbat etken kibi, Kerime tekrar başını köterdi və nəzarində oqulğan uçsuz-bucaqsız keder ilə, nəfəs alıp, eñ ağır tüşüncesini seslendirdi:

– Vedələşmək kerekmiz, Müslim... Ebediyen...

Añlaşılan, Kerime gəyet ciddi və qərarlı edi. Bu sözlərin şaqə, yəhut qadın nazı olmağanı bes-belli. Demin Müslimniñ yüregində tizilgen rəngli quvanç revzeni çatladı, toqmaq ilə darbə alan kibi patlap qırıldı, və param-parça tökülüp içindeki tübsüz qəhar quyusunıñ tərənliklərinə uçıp ketti.

Halbuki, o bu künni yipnən çəkdi, olacaq körüşüvini dörd köznən bekley edi. Sevgilisiniñ yüz-sımasını bayağı sağınıp, soñki künlərdə hasretlikdən özünə yer tapmay edi. Bu sabah isə, ilki aşq ilə qanatlanıp sevingen on altı yaşındakı ösmür kibi bütün niyyətləri, fikir-tüşüncələrindən özünü yaresiniñ yanında təsəvvür ete edi. İşhanesində tək acil məsələlərə təzəcə bəqıp, işçilərə kerekli təlimatı berdi və qapıdan yuvurıp çıqtı. Kerime bu sefer, nə içündir, Gəgarin parkında görüşməyə rica etti. Müslim, illə ki bir qəvəhanədə buluşayıq, çay-qəvə içip, tatlı bir şeylər qapınayıq, dəp israr etken olsa da, qadın qal olmadı.

Arabasını Pavlenko soqağınıñ başında qaldırıp, Salğır üzərindəki köprüdən keçən və Kerimeni, abideniñ artında saqlanmış tənha köşədəki skemlələrdən birində tapqan Müslim, başta bir elindəki lələlər dəstəsini uzatıp berdi. Kerime külümsirəp, çiçəkləri şükranlıq ilə qəbul etti və tizləri üstünə yerləşdirdi, lakin çirayında əks olunan qayğısını gizləp olamadı. Hal-hatır soruştılar. Müslim skemləyə, Kerimeniñ yanına oturdy. Çox şeylər aytmək istədi, amma sevgilisiniñ hayır aləmetindən məhrum turuşı onı qəsevətləndirdi. Neticədə, eki yağı bir türlü bağlanmamış mənətsiz laqırdının artından, vücudına zıpqın dayın saplanmış və əsl də beklenməgən firqət haqqında sözləri eşitip, Keriməyə hayretnən bəqə qaldı.

– Kerime, “vedələşmək” dəgenniñ mənəsi nədir?

– Bu iş yəhsiliqnən bitməz. Bir hayır yoq. Yoldıñ soñunda bizni uçurım bekley. Yaqınlarımızğa qarşı həqsizlik və hiyanətlik yapamız...

Kerimeniñ közləri birdən nəmləndi, o, elini köterip, avuçınən dudalarını qapattı və yanaqlarından yuvarlanıp aqqan közyaşlarını köstərməmək içün başını çevirdi. Müslim qadının digər elini yavaşdan tutdı və onıñ yüzünə tənə eğildi:

– Canım, biz bunu daa evel də müzakərə etken edik. Səna dəfələrcə yazmışam: bu hiyanətlik dəgil. Eki yetişkən insannıñ bir-birini sevməsində nə yaramaylıq bə? Mənəbetimizdə sınırı keçməyimiz də! Öylə dəgilmi? Dəmek, işte, bazarda, ya da evdən tış nəsildir bir yerdə hər hangi bir qadınən ləf etsem – hənilik yapam, öyləmi? Səni yağı dostum və sırdaşım olaraq körem. Bunuñ qaysı yeri hiyanətlik? Aramızdakı sevgi – bəm-başqa bir məsələ, həm də biz...

Müslim sustı. Etrafta yəşərgən tərəkəlniñ incə pıtaqlarını sallayan və yaş yapraqlarını şuvuldatıp tərəkən təqatlı bəhar rüzgəri, ağlamaqdan omuzları qaltırıp turğan Kerimeniñ sərbəst salınğan kəstəne rəngli saçlarını da ohşayan dayın tələley edi. Müslim, işbu zərif tərəkərləyə oşap kələn qadının ağıq vücuduna bəqtıqça, şu daqqada hiç bir ləfniñ təsirli olmaycağını ağıladı. Həm kəndi

sözlerinde özü de tolusının emin olmağan soñ, Kerime nasıl inansın ve qanı olsun? Başını ellerinen tutup, tirseklerinin tizlerine tayandı ve teren qasevetli tüşüncege daldı.

Elbette, Kerime haqlı, amma qısmen. Şübhesiz, olar er ya da keç mutlaqa ayrılmalı edi. Çünki Müslimniñ, o Safiyeden boşanmağa her ne qadar azimkâr olsa bile, kene de Kerimege qavuşmağa hiç bir çaresi yoq ve asıl da olmaz. Diger taraftan sevgilisi de buña kesen kes qarşı. Ne içün degende, yuva yıqmaq ile qabaatlanıp, qarğış ve lânet almaqtan Kerimeniñ ötü patlay, pek qorqa ve saqına edi. Lâkin ekisi arasında alevlengen duyğularını degil söndürmek, azaçıq olsa bile elde tutup, idare ete bilmek imkânsız körünmekte edi.

– Başta bir, saña mektüp yazmaq istedim, – diye, Müslimniñ arqasından Kerimeniñ sesi eşitildi. – Soñra vazgeçtim, yüz-yüzge körüşip aytmay – daa doğru ve sağlam olur dep tüşündim. Sende mutlaqa peyda olacaq suallerge şu yerde cevap berip ve bu meselege qatıy bir noqta qoyıp, işni bir kereden bitirmege niyetlendim. Bunı yañı yazışmalar ile sozmaqñ bir manası yoq.

Müslim doğruldı ve skemleniñ arqasına tayanmadan kevdесinen Kerimege taba çevirildi:

– Bunı kerçekten arzu etesiñmi?

– Hisslerim aqqında tekrar añlatmağa hacet yoq. Ne qadar ağır ve accı olsa da, belki, tiri-tiri yanıp ölmek qadar qorqunçlı olsa da biz bunı aşmalımız. İrademizni toplamalı, duyğularımızni kömmeli ve aramızda ötenklerini unutmalımız.

Kerime, tınçlanğan sımasındaki iri, togerek ve qoyu zümrüt tüste olğan közlerini qapattı ve teren bir nefes aldı. Közqapaqlarına inceden çekilgen siyah qalemniñ boyası demin aqıp, biraz yanaqlarını bulaştırdı, lâkin bu, dalğalı ziliflennen çevrelengen yüzüne, ne içündür, hucur bir dülberlik qazandırdı. Köbelek qanatları kibi yımşaq ağırlıqnen sallanğan uzun qara kirpikler bir daa teprendi ve talğın ğamlı közler yañıdan Müslimge baqtı.

– Baq, canım. Men seniñ hissleriñni añlayım. Amma, kel, mantıq ceetten tekrar yahşıca tüşünip alayıq. Men öz evlilik yaşayışımдан memnün degilim, doğrumı? Apayım, öşekten, çekkeleşmekten, alış-verişten, bet sürmelep saç boyamaqtan, anter-manter ve diger kereksiz eşya-pırtılardan ğayrı hiç bir şeynen meraqılanmay. Sen özüñ bilesiñ. Dostları da şu hıyar. Bütün kün telefonda, ya da internette tasır-tasır tuzsuz laqırdılardan ğayrı adamaqıllı iş yapmaylar.

– Rica etem, canım, ömür arqadıñıñni öyle yamanlama. İnanam ki, her bir insannıñ mutlaqa pek çoq yahşı ve güzel tabiatları bar. Seniñ Safiyeñ de istisna degil. Diqqatnen baqsañ, onıñ itibarğa lâyıq güzel tarafları illâ ki bulunır. Neticede, onı öz vaqtında diger qızların arasında saylap alğanıña köre, müsбет ve canıña yaqın çizgiler kördiñ demek.

Müslimniñ közü ögünde tekrar doquz yıl evelsi olıp keçken hadiseler canlandı. Safiyeni ilk sefer nasıl körgenini, dülberligine yeñilip nasıl esir tüşkenini, zarıf ve heyecan berici endamı ile yımşaq nazlı edasına aşırı olğanını hatırladı. Aqmescitteki restoranların birinde gençler içün keçirilgen aqşamda tanış olğan ediler. Eglenceler, oyunlar ve yarışmalar devamında Müslim, qoqulı çeçek etrafında aylânp turğan balqurt kibi, bir daqqağa bile olsun, Safiyeniñ yanından ayrılmadı. Soñradan, varlıqlı qorantaniñ qızı olğanını bilgende ise açılğan qısmetine quvanıp, qaçırmamaq içün Safiyege bar küçünen yapıştı.

Zaman keçtikçe yaqınlıq pekindi, münasebetleri ket-kete yañı seviyege çıqtı ve bir yılğa barmadan o, qızğa evlenmege teklif etti. Müslimni telâşqa tüşürge tek bir mesele bar edi: Safiyeniñ bir çoq aqranları ve qız dostları kibi oppa ve erke olup, pek teren fikirli olmaması. Bunı daa başından sezge Müslim, şu nuqsanlıqqa büyük emiyet bermeyip, hayat tecribesi qazandıqça olğunlaşır, kelecekte daa ağırbaşlı olur, diye özüni qandırğan edi.

Ümüt ve tasavurları doğru çıqmadı, ne yazıq. Mektep çağından berli oquv ve tasilni ğayet mühim körge, hep yañı faydalı bilgilerniñ peşinde olğan Müslim, oqumaqtan ve özüni inkişaf etmekte hiç bir zaman vazgeçmedi. Ömür arqadaşı ile dünyabaqışı ve tüşünce tarzında olğan farq ise kün keçge sayın büyüdi, ve o evlilikniñ çekilmez halğa kelgecini körerek, ahır soñu, elindeki cevherniñ aslında sade cam parçası olğanını añlap, ciddi şekilde yañılğanını teessüf ile qabul etti.

– Aldandım. Daa doğrusı – öz özümnı aldattım. Yaşlığımda mühim körünge şeyler bugün bütün cazibesini coydı, emiyetsiz ola berdi. Sevdalıq hastalığı keçti, zeheri ise viran olğan şahsiy hayatıma sıñdı, şimdi de baqıp tek ahızar çekmek qaldı. Oğlum olmasa edi, o qadını çoqtan bıraqr edim. Bala babasız ösmesin dep, çıdayım işte.

Müslim başınıñ tepesindeki pıtaqlarınıñ arasından qoyu boz bulutlarnen ketken sayın qapalayatqan kökke seyir etip oturğanda, Kerime çantasından kiçik küzgünü çıqardı ve pamuqlı beznen yüzünü silip, közlerine tekrar qalem çekti; saçlarını taraqnen tüzetip, özüni tertip-nizamğa ketirdi. Çantasını qapatqan soñ Müslimge merhamet ve muhabbet tolu nazar taşlap onı teselli etmege baqtı:

– İnanam ki, her şey güzel olur, azizim. Menden farklı olaraq, ömür arqadaşını şöyle ya da böyle sevgeniñden eminim.

– Ne için öyle fikirdesiñ ya?

– Çünkü sen er adamsıñ. Sendeki duyğu alemi bam-başqa. Sen bir qadınnen birlikte qolaylıqnen ekincisini de seve bilirsıñ. Saña meyil etken qadınğa tez meftün olursıñ. Qadın yüregi ise, benimki kibi, ömürinde bir kere ve tek bir kişiğe bağlana. Saña ne vaqıttan berli sevda olğanımnı aytqan edim. Ve bugüngece seni hiç unutalmadım, senden başqası göñlüme kirip olamadı – meni kerçek manada qazanıp olamadı.

– Meni afu et, ama bu laf – saçma, canım.

– Bunı şimdi aqlıñ ile añlamağa tırışma, Müslim. Qalbiñniñ sesine bir qulaq asıp baq, ne ayتماق istegenimni soñra idraq etersıñ.

Yanlarında çapqalağan balalardan biri, ayaqlarınıñ aldında yürge ve yerde bir şeyler araştırıp çoquğan gögercinler sürüsini qorquzıp, artlarından qoştı, lâkin qanatlarını gür sesnen şatırdatıp uçqan quşlarını peşinden yetiştirip olamadı.

– Ne tüşüngeimni bilesiñmi, Kerime? Nasıl oldu da, men şu universitet vaqıtında, sennen aynı kursta oqup, aynı sanağa çıqıp duyğularını haqqında habersiz qaldım? Nasıl etip bunı hissettirmemege becerdiñ?

– Üstümden külersiñ, yüzüme baqıp, meni eriştirir mısquıllarsıñ dep, qorqtım.

– Belki de doğru yapqandırıñ...

– O vaqt, şimdiki halıña baqqanda, başqaca ediñ, elbette. Saña olğan sevgim ise vaqıtnen degil eksilmek, yañı quvetnen alevlendi, şimdi çatır-çatır yüregimni yaqmaқта.

Kerçekten de, mektepni Büyük Onlarda bitirip, devamında aliy tasilni tamamlamaq için Aqmescitke kelge sade ve utançaq qızçıqınıñ daa nasıl hareket etmesi kerek edi? Aynı sınıfta oquğan, doğma-büyüme şehirli, zeki, yaraşılı ve mot gençke qarşı hiss etken duyğularını nasıl ifade etmeli edi? Şu

boydaqının etrafında dolaşıp turğan, kendisinden daa dülber ve oynaq qızlardan yarışmaq – özünə köre hem ayıp ve masqaralıq, hem de ap-açıq ahmaqlıq edi.

Taqdir olarnı universitetniñ sanasında yaqınlaştırdı. Aliy oquv yurtınıñ çeşit kontsert ve eglenceli programmalarında Kerime aveskâr yırcı olaraq iştirak eter eken, Müslim studentlik KVN taqımınıñ azası edi. Alçaqgöñüllü qızınıñ kösteriş, kibir, qızğancılıq, pahıllıq ve yaltaqlıqtan uzaq temiz ve halis tabiatı Müslimge ğayet hoş kele edi. Lâkin mizacındaki bu sadeliknen beraber Kerimeniñ künlük yaşayışındaki körüniş ve qıyafetinden belli olğan fuqareligi, zevq-u sefa peşinde olğan ekseriyet deliqlilarnıñ niyetlerini suvuta edi. Müslim onı diger dostlarından bir sırada sadece yaqın arqadaş, sınıfdaş ve meslekdeş olaraq qabul ete, Kerime ise gençke taşlağan her bir baqışından saqına, tarlaşqan köksünden çıqqan heyecanlı nefesini belli etmemek içün özünü zor tuta edi.

Mezuniyet aqşamından soñra olarnıñ yolları ayrıldı. Kerime, baba ocağı – tuvğan qasabasına qayttı ve andaki mektepte hocalıq vazifesine başladı. Künler keçe, belli tertipke kirgen yañı, ve aynı zamanda eski yaşayışınıñ yavaş aqışı usul-usul devam ete edi. Eki kere teşrif buyurğan qudalarınñ tekliflerini red etken Kerime, babasını eppeiy asabiylendirgen edi. Uzun-uzun laqırdılar ve tenbiyelevlerniñ neticesinde Kerime üçüncü quda heyyetini qabul etip, başını baylamağa razı oldu. Özünden bir qaç yaş büyük nişanlısını çoqtan berli tanıy edi. Qomşu mahallede ösip kelgen olacaq qocası avtotamirci olup çalışa, ötmegini demirden çıkarıp, degen dayın, ustalıq ve becerikliginen rayon boyunca biline edi.

Evlilik yaşayışı tıñç ve nizamlı sürette başlap, yıllarca öyle devam etti. Eki zekiy ve areketçen qızıqınıñ anası olğan Kerime, hicranlı yüreginde yanıp turğan aşqınıñ qorlarını bar kücünen bastırıp söndürmege intılsa da, muvafaqiyetli olamadı. İctimaiy ağılardan Müslimni eppeiy taqip etken soñ, künlerniñ birinde, nihayet, oña – “Meraba. Nasılsıñ? Men Kerime” dep, yaza berdi.

Başta masüm ve zararsız olaraq körünge yazışmalar, vaqıt ileriledikçe daa samimiy ve açıq ola başladı ve şu buhranlı künlerniñ bosağasına qadar tayanıp keldi. Müslim, öz hayatından memnün degil – tarsıqa, derdine derman qıdırı edi. Ömür arqadaşı ile yüz bergen tartışmalar sıqça tekrarlana, qadın öz turuşı ve oña destek olğan qorantasinen her bir mürekkep mesele boyunca Müslimniñ ağızını qapata, sustıra, o ise maddiy ceetten olarğa bağı olğanı sebebinden, bir türlü özünə yer tapamay edi. İşte, qavğalar qızışa bergen künlerden birinde onı internet vastasinen tapqan Kerimege rastkeldi ve kettikçe qadınğa meftün oldu.

– Bilesiñmi, Kerime, qocaña köstergen ürmetiñ, itibarıñ da bir çeşit sevgi olmasın?

Ekseriy hallarda hazırcevap olğan Kerime, bu sefer biraz tüşünip aldı, soñra her bir sözni saylağan dayın ağır-ağır qonuştı:

– Elbette, sevgi. Amma evlâtlarımniñ babası olaraq, meni sevip sayğan ve hayatımda tayanç olmağa ğayret etken merhametli ve insafılı insan olaraq sevem. Sevem, amma aşiq degilim. Hasretlikten yanmayım, ondan ayrı qalsam, deli kibi sağınmayım, aıflaysıñmı?

Qocasinen bağı mevzunıñ kendisini qıynağanı ve azap bergeni açıq-aydın körünmekte edi. Kerimeniñ zanına köre, o, sadıq ömür arqadaşına qarşı hiyanetlik yapıp, onı eñ namussız alçaq qadınlar kibi aldatmaqta edi. Bu fikirniñ canını yaqqanı ve yüregini parçalağanı bes-belli edi. Lâkin aynı vaqıтта, Müslimnen bağı hisslerine mağlup tüşken soñ, bir daa ayaqqa turamayıp, öyle de yüz üstü yata qalğanını da yalansız qabul ete edi.

– Bir insanı sevgisini nasıl anlarsın? Aşık olğanını nasıl bilirsin? – dep, devam etti Kerime ve Müslimniñ bir şey aytacağını beklemeyp öz sualine özü cevap berdi. – O insanğa qarşı hasretlik hiss etseñ, onı sağınsañ, demek ki, qalbiñde kerçek sevgi bar. Sevgi olmağan yerde hasretlik de yoq, menimce. Aşqına qavuşma arzusu olmağan yerde haqiqiy sevgini de qıdırmaq nafilidir.

Küç qazanğan ruzgâr, demin gögercinleri aydağan yaramaz bala kibi, parkta vaqıt keçirgen siyrek insanlarğa qaşana, urbalarını yelpirey, yerdeki tozları ve çalı-çırpılları yüzlerine savura edi. Şu sade cevabı indemeyip diñlegen Müslimniñ susqunlığını farq etken Kerime, yüregini kemire turğan daa bir mulâhazasını tilge ketirip, onı da noqtalamağa niyetlendi.

– Saña daa bir eki şey aytacağım, amma canıñ ağırmasın, rica etem.

Müslim taacip ile baqtı ve:

– Daa ne tüşünip çıqardıñ? – dep sual berdi ve qaşlarını çatdı.

– Bilesiñ mi, – diye aşiqmayıp başladı Kerime. – Saña lâqayd olmağan qadın olaraq refiqañı pek künleyim. Onıñ ile yaqınlığını tasavur etkende, oturıp nasıl laırdı etkeniñizni, beraber olğanıñızni aqlımda canlandırğanda bir türlü olam, küncülikten ötrü dünya maña tar kele. Sende de aynısını hiss etesiñmi?

– Bu aytqanlarıñ nedir? – dep, qarşılıqlı sual berdi siñirli Müslim. – Biz sennen eki yıldan berli yaqınmız. Bu vaqıtta, zor şaraitte olsa da, beş-altı kere yüz yüzge körüştik, laırdı ettik, quvanç ve kederlennen paylaştıq, dertleştik, biri birimizge daa ziyade bağlandıq. Daa ne olsun? Qafañda neler aylânıp tura ya? Añlap olamayım. Bugün ne içündür asıl da özüñe beñzemeysiñ!

Kerçekten de o, hasretlik ve küncülikni duya edimi, aceba? Ola bilir. Çünki bu yüksek ve mürekkep mevzular üzerinde hiç bir vaqıt fikir yürsetmedi. Lâkin Kerimege ciddiy şekilde muhtac olğanında asıl da şübhesi yoq edi.

– Qaçamaqlı cevap berdiñ, Müslim. Hayatıñnıñ qıyın vaqıtında saña rastkeldim, sırdaşıñ ve ruh hekimiñ oldım. Ama, maña qadın olaraq degil, dert arqadaşı olaraq baqasıñdır, kim bilir? Belki de, sen haqiqaten begengen qadınlarğa beñzemeyim. Beraber olğanımızda maña bütün samimiyet ile haqiqaten meni sevip-sağınğanıñı aytmađıñ. Añlayım, söylemek, yazmaq qadar qolay degil, elbette. Qarşıñda bulunğan ve közüñe baqqan insanğa öz duyğularını qonuşıp ifade etmek, olar yalan olmasa, bilem, pek müşkül...

– Ne aytmaq isteysiñ? Demek, men öz meselelerimden qurtulmaq, yahut cahil ve ğafil kibi, olarğa köz yumıp körmemezlik yapmaq, kaçmaq içün seni qullandım, öylemi? Bunı iddia etesiñ, ya? Demek, şerefsiz pezevenkke, adiy köpekke oşap seni eglenmek içün qullandım, öylemi?

Müslim bunı ğayet sakin, lâkin çelik kibi suvuq ve sert davuşnen ayttı. Kerime seslenmedi. Özü ile etrafındaki dünya arasında qalın, yüksek divar qalağan kibi, ortalıqta olıp bitkenlerge, yanında oturğan kişiniñ sözlerine aldırma, tizlerindeki nazik lâleleri tutqan ellerini ve parmaqlarını seyir ete edi. Müslim birden, qısıq nazaren baqıp, miyinde apansızdan çaqqan fikrini seslendirdi:

– Seniñ meramıñnı añladım, Kerime. Bunı aselet özüñden suvutmaq içün aytasıñ, doğrumı? Niyetiñni çezdim. Saña qarşı açuvımnı qozğalamaq içün mende haqiqiy duyğularnıñ olmağanına ima etip, özüñni nefret ettirmege tırışasıñ.

Qadın kene indemedi. Sañki dersiñ, Müslimniñ sözleri oña asıl da tesir etmedi, hatta havağa siñip, eşitilmey qalğan kibi oldı.

– Men Safiyeden boşanmağa hazırım. Böyle çekişmeli yaşayıştan bıqtım, usandım. Lâkin ayrılısam, ihtimal ki, evsiz-barqsız ve borclu qalırım. Buña razım, amma sen qocañnı bıraqmazsıñ. Bir ara seni hırsızlap qaçıрмаğa da tüşüne edim. Delirgen divaneniñ aqılğa sığmağan hayalları, elbette. Çılğınlıq ve ahmaqlıq, daa ne aytayım? Lâkin, bilmek isteseñ, benim duyğu-tüşüncelerim işte böyle.

Kerime parmaqları ve ellerindeki çiçeklerde olğan közlerini kötermeyip devam etti:

– Müslim, ne añladım bilesiñmi? Keçmişlerni dünya yüzüne tekrar çıxarıp, olarğa köre yaşayış qurmaq yañlıştır. Ötken zaman ve devirlerniñ üstündeki tozlarnı silip, eski arzu-hayallarnı bugünge rehber yapmaq – asıl da doğru degildir. Çardaqnıñ uzaq ve qaranlıq köşesinde saqlı turğan tarih sandıǵınıñ qapaǵını açıp, örümçek basqan ve qurıp qatqan unutulmış, faydasız, yarım-yamalaq hatirelerniñ küflü cesetlerini canlandırmaq – hem kereksiz, hem de zararlıdır.

Kerime sustı. İçinde esip savurğan dehşetten olsa kerek ki, mermer taşı kibi beyaz kesilgen qadınıñ yüzü toñıp qaldı. Ne narin sımasıñnı yuvarlaq şırın çizgileri, ne uzun kirpikler ile bezetilgen qoyu yeşil közleri, ne de olarnıñ köşelerinde endi hafiften belli olayatqan bürüşükler – hiç birisi hareket etmedi. İnce belli yengil paltosı içinde saqlağan vucudı meharetleli ustaniñ heykeli kibi sakın ve turğun edi. Birazdan soñ, dertli yüregini yaqıp küydiren, belâlı başını yarıp, param-parça etken eñ qorqunçlı gayǵısını büyük zorluq ve yanıq seda ile nihayet ifade etti:

– Utanam. Balaçılarımıñ közlerine baqıp olamayım. Özümni pis, cenabet, yalancı fahişe olaraq hiss etem. Geberip yer túbüne kirecek olsam, topraq qabul etmez. Erte ya da keç, ama körüşmelerimiz, yazışmalarımız mutlaqa aşıkâr olacaq. Silinmez rezillik ve namussızlıq lekesi ebediyyen qorantam üstünde qalacaq. Özümni qayadan deñizge atsam da boǵulıp ketsem ve cesedim balıqlarğa yem olıp coyulsa – tuvğanlarımıñ kene aqlap olamam.

Kerimeniñ accı derdine derman, qanağan yarasına melem ola bilecek sözlerni tapmaq, teselli etmek içün tertipsiz ve qarışq fikirlerini tekrar bir arağa ketirmege tırıştı:

– Haqlısıñ, körüşmelerimiz tehlükeli ve bu şekilde uzun vaqıt sürmez. Ne qadar siyrek olsa bile, bir kün kelir haqiqat dünya yüzüne çıkar. Amma men bunı aldatma ve yalan dep, saymayım. Keçken vaqıt devamında bir qaç kere eliñni tutqanımdan ğayrı saña asıl da toqunmadım. Tanış qadınlarnıñ arasından seni eñ temiz, eñ edepli, eñ dürüst ve iffetli insan olaraq bilem. Bunı eminliknen aytam. Maña olğan aşqıñ ise günâh degil. Qocaña “ömür boyu seveceğim”, diye söz bermediñ. O da bunı pek yahşı bile. Oña samimiyet ile qadınlıq, balalarıña analıq yapqan soñ, senden daa ne istesin?

Parkta kezgen insanlar, ruzgâr sürüp ketirgen külrenkli bulutlarnıñ mor tüske kesilgenini körgeç, yıldırımlı kök gürültisi ve boranlı yağmurdan saqınıp, alel-acele keri qaytmağa qoyuldılar. Genç analar öglerindeki bebek arabalarını tez-tez itekley, büyükçe qadınlar ve bitaylar, laf diñlemeyip erkelengen bala ve torunlarını qollarından çekip süyremege ıntıla, anda-mında, terekler altında, boş skemlelerde, cayav yollarnıñ kenarlarında oturıp laqırdı etken bir-eki yaş gruppaları da yerlerinden qalqa, cümlesi parktan çıqmağa aşırıp, bir sığınaq tapmağa qoyuldılar. Çevresindeki hareketlilikke baqınğan Müslim tüşkün eda ile:

- Şemsiyem yox, hava öyle tez dəyişir dep, asıl da təhmin etməy edim, – dedi.
- Məndə bar.
- Yağmurnın da nə vaxt yağacağı belli olmaz, aslında. Bir daqqadan da ola bilir, bir saatdən sonra da. Lâkin bulutların və yelnin azırlığına baxsaçı. Mən bellesəm, şemsiyeni də pek faydası tiyməz.
- Olacaqqa çarə olmaz.

Müslim daa bir kərə etrafına baxındı. Boşala ketkən alleyarda ösüp, yelnin taqatlı esməsinə eğılgən və sallanğan tereklergə nəzar təşlədi və qadınğa aylânıp:

- Soñ, nə yapacaqsın? Şimdiki planların nasıl, Kerime? – dep soradı.

O qolunu köterip saatkə baqtı:

- Elektrikçağa keç qaldım. Avtobus isə tap bir buçuq saatdən soñ ketecek. Bilməyim. Evgə zamanında kelip olmam endi. Aqayım daa nasıl yalan uydurıp aytacağımı çıxarıp olamayım.
- Mən seni alıp kəterim, aysa. Vaxtım bar, nasıl olsa. Evgə keç qalmazsın, qasevət etmə.
- Ya mənə arabañda körecekler de!
- Teləşqa tüşmege kerek yox. Camları bayağı qarartılğan, bunın içün nə seni, nə də mənə kimse körmez. Aydı keteyik.

Kerime ayaqqa turmazdan evel tizlərindəki lələləri köterip Müslimge uzattı. Er, kəri qaytarılğan destənə tutaraq, skemlədən qalqıp doğurlanğan və qıyafətini zarafət ilə tüzətkən perisinə bəqa qaldı. İşte, bir adım yaqınlıqta və aynı zamanda köktəki yıldızlar qadar soñsuz uzaqlıqta bulunğan hurisi və fəriştəsi, eñ azdan bu dünya hayatında, hiç bir vaxt oña ait olmaycaq. Zevqlı beləsi, tatlı fitnesi və cilveli müsibəti – ebediy həyal olaraq qalacaq. Ömürünün nazif, lətif və münir sultanı; gönlünün halis, enis və aziz dilərası – tüşlərini parlaq incisi olup, ammavələkin, hiç bir vaxt unutilmaycaq.

Sağanaq yağmur olarnı, araba köçip endi hərəkət etkəndə seləmlədi. Gür sadanən yanğırağan kök güdürdisinə bərabər bükükçe tamçılar başta yernin tozunı qaqtı, bərazdan ortalıqnı təkmil sılattı, çox vaxt keçməy maşınanın camları və damına bar kükünən şibalağan suv seline aylânıp ketti.

Şəherdən çıqqance yavaş-yavaş ketkən Müslim, Canköy yoluna yetkən soñ gazğa bastı. Kerime, oña qorqulu nəzərlərlə baxıp:

- Sən bizni öldürecek olarsınmı? Öylə tez aydama, rica etəm, – dedi.
- Bökylə yaşayış ölüməndə bəter.
- Yalvaram, aşiqma! Qorquzma mənə.
- Bağışla, canım. Afu et. Delirgeniməndə özümə yer tapamayım. Çaresizlikdən nə yapacağımı bilməyim, – dēgən Müslim, suratnı kesti və Bükük Onlarğa bərgəncə onı bir daa aşmadı.

Aqmescitkə nisbətən Bükük Onların havası açıq və rüzgərsiz edi. Lâkin ortalıqta sezilgən yağmur və tufannın qoqusı, mas-mavı köknə tək-tük süsləndirgən bəyaz hərəkətsiz bulutların aldatıcı sakinliğini bilə bastıra edi. Qasabanın mərkəzindəki vokzalğa yaqın yerdə toqtap, elektrikə kəlgəncək arabadan enməyip bəkledilər. Tınç efkərlı oturuşnı bozmadan, hər biri kəndi oylarını boylap, şu yerdə və şu andə qaysı söznin eñ uyğun və eñ doğru ola biləcəgini tüşünə edi. Çünki ayılacaq, bükük ihtimal, soñki kəlimələr olacaq edi. Eki mecnun, kelişiksiz zamanda və oñaytsız şaraitdə pəyda olğan aşqının qurbanı ketip, vaxtında öz zaafiyətlərinə və həvəslərinə yañlışlıq ilə yeñilip, olarnı öz içinə çəkib alğan ebediy bəhtsizliqnın qara deliginə baş aşığı yuvarlanıp tüşə qaldılar. Ekisi də bundan həbərda, məhzun və meyüs vaziyətdə şu taliysizlikni idraq etə edilər.

Ahır soñu vokzalğa yaqınlaşqan trennin düdük səsi sükunətnin həssas perdesini yırttı və Kerimə sevgilisinə bəqmayıp soñki ricasını bildirdi:

– Müslim, eger men çıdalmayıp saña bir mektüp, ya bir mesac yazsam, yalvaram, cevap berme. Ne olur, maña cevap berme – yazma, hem de telefon açma, yahşımı? Eger de senden bir haber kelse, men de aynısını yapacağım – cevap bermeyceğim. Yemin etem.

– Taqatım yetse, Kerime. Ama sen yemin ettiñ. Antiñ bozulmasın, günâh yazılmasın dep, endi men de, ister-istemez, öz arzularımniñ yügenini tutmağa mecburım.

– Sağlıqnen qal, Müslim, – degen Kerime Müslimniñ cevabını beklemeden arabadan çıqtı ve yabancı insan dayın aylanmayıp, evine taba yol aldı.

Aqmescitke qaytqan Müslim, künniñ nasıl soñuna yetkenini bilmey qaldı – işhanesinde ne iş yapqanını ve kimge ne aytqanını hatırlamay edi. Kerimeniñ her bir sözüni tekrar oylây, manasını ve neticesini añlamağa tırışa edi. Her qadın kibi Kerime de çoqusı hadiselerge kereginden ziyade emiyet bere, qabarta ve bu sebepten, elbette, yañlış hulâsa çıqara edi. Bir yaqtan Kerimeniñ qorqaqlığına açuvlana, öbir yaqtan ise oña haq bere ve vaziyetini añlay edi. Belki, qadından ziyade özü qabaatlı edi, çünki şu acınıqlı halğa kelgen münasebetni ya asıl başlamamalı, ya da vaqtında toqtatmalı edi. Bu ise bütünley Müslimniñ elinde ve iradesinde edi. Qumlu topraq üstünde qurulğan temelsiz ev kibi Kerimeniñ asılsız hayallarını besledi, oña aldaticı ümüt berdi. Şübhesiz, o, er kişi olaraq qabaatlı edi. Her halda, Kerime rica etkeni kibi yapacaq – onı qıdırmaycaq ve bir daa ömür boyu onı raatsız etmeyecek. Taqatı yetse, elbette.

Aqşam üstü evniñ bosağasından keçip, içeri kirgen soñ qadınından öz solğun çirayını saqlamağa tırıştı, lâkin ahır-soñu, dert çekmekten vazgeçip, oldıqça emin turuş ve eda ile apayına:

– Kel aqşam qavesini içeyik de, saña soylecegim bir-eki laf bar, Safiye, – dedi.

Ğayet tüşkün ve talğın halda evine qaytqan Kerime ise, aqşam keç vaqıtta işler bitken soñ çoqtan berli yuqlap qalğan qocasınıñ yanına yataqqa yerleşir eken, Müslim ile soñki körüşüvni, meydanğa kelgen vaziyetni ve umumen öz cürümini tüşüne edi. Közyaşlarını tutamayıp tekrar sessizce ağlap yiberdi. Aceba yarın, öbirsi kün, bir ay, ya da bir yıldan soñ ne olacaq? Olar firaq ve hasretlikke ne qadar çıdap olacaqlar? Kim bilir, belki, yaqın keleekekte Müslimniñ meseleleri çezilir ve yaşayışı tüzeler, o da Kerimeni unutıp qalır. Unutmasa bile, belki, onı qıdırmaz. Eger göñlündeki ve aqlındaki boşluqni meşğul etken başqa birisi tapılır ise, belki o buña izin bermez. Kim bilir? Diger taraftan qocasına qarşı işlegen günâh ve yalan ile bundan soñra nasıl yaşaycaq? Bu vicdan azabına nasıl dayanacaq? Peyda olğan vaziyet añlaşılmasın ve sezilmesin dep, içindeki ehvalını nasıl bastırıp saqlaycaq?

Bularnı fikir etkende, Kerimeniñ yorğun bedeni yımşaq ve salqın töşekte rahatlıq tapıp, tatlı yuqunıñ quçağına sıyıqtı ve o tüşler alemine uçmazdan evel, öz qalbiniñ túbünde urulıp turğan yufaçıq yüreçikniñ, ve anasını sañki teselli etken kibi tepingen cançıqnıñ bir daa qıbırdağanını hiss etti.

Bahar ve qahar

Aziz anayurtımniñ baharini sağındım.

İssingen havadan kökke köterilip, başı aylanğan deliqanlı rüzgâr endi üşütmey, aksine ılıq nefesinen tarlalardan ve otlalardan bereketli topraq ve şifalı nebatatniñ qoqularını ketire ve qıştan kelip qalğan kökre tarlığını aç. Yüzümni yelge taba çevirem ve qulaqlarımda tek onıñ şuvultısını eşitem. Rüzgâr maña qırlarda, yalıda, deñizde ve dağlarda canlı-cansız bütün mahlûqatniñ uyanıp başlağanını, çilleni

çıqarğanına ve qara qışnıñ savuşğanına quvanıp, şükür etkenini bar sesinen beyan ete. Özü de meni qucaqlay, çoqtan körmegen eski dost kibi, de bir yandan, de öbir yandan ite-qaqa, qaşanıp kibi şaqalaşıp tura, yanımdan ayırılmaq istemey.

Nazarımnı alma, qaysı, erik, şeftali, kirez, badem bağçalarına çevirem ve ince ilikli, şəffaf yapraqlı, zümrüt tüslü tereklerini, qanatlı haşerat-ı mubarekke selâm bergenini körem. Asırlarınıñ sırlarını saqlağan muqaddes toprağımız ile hayat ve haber bağını tamırları vastasinen qurğan bu ince belli narin terekler, öz çiçekleriniñ nazik beyazlığınen, tez yürüşlü parça-parça bulutlarınıñ parlaq beyazlığına qarşı, sañki dersiñ, yarışa.

Alçaqgöñüllü topraq ise, Navrez bayramı arfesinde özünü aqbardaqlarnen yaraştırıp, soñra, aq çereli utançaq yaş kelinniñ yanaqları dayın lâlelarnen qızara, Hıdırlezge yaqın, peyğamber düğmesi ve gül qoqusını saçqan yetmiş yedi renkli, biñ qatmerli fistan kiye ve küneş nurlarınen yaldızlanıp, Yüce Rabbim bergen bütün ahenkli ihtişamını sergiley. Soñra ise umum tabiat meydanğa çıqıp, sümbül, nargiz, melevşeler ve yüzlernen digər çiçek çeşitlerinden tikilgen nağışlı kilim üzerinde aylana-dolana oynayan haytarmanı vatan evlâtlarına bağışlay...

Lâkin bahar mevsimi ayını zamanda yılan, çıyan ve qasartqı kibi zehirli ve tehlükeli haşeratnıñ da yuqudan uyanıp çıqqan vaqıtı. O mubarekler qanğa susamış olsalar da Rahmeti soñsuz olğan Halıq tarafından yaratılğan tabiatları mücibi tek keregi qadar rızıklarını alıp, ilâhi intizamını hiç bir sürette bozmaylar. İnkâr, isyan, tertipsizlik ve zülüm tek, aqlınıñ sesini diñlemegen, göñül sedasını eşitmegen, vicdan azabından rahatsız olmağan insan süretinde eki ayaqlı mahlûqlarğa mahsus. Yazıqlar olsun. Yazıqlar olsun. Başqasınıñ haqqını taptap, “haqqımdır”, “küç kimde ise haq onıñdır” degen lânetli zalımlar aqibetlerinden haberdar degiller. Yazıqlar olsun.

Muqaddesatnıñ ğasp ile qoldan qoparılıp alınması – yigitlik sayıla, şerefine bayramlar ötkerile. Degil elleri, tizlerine qadar qanğa bulaşıp aç qarınları bağırsaqlarına qadar kene şu qannen tolğan ğaddar caniyler, eñ zayıf noqtanı tapıp o taraftan sinsice urmaqı – meharet ve ustalıq bileler. Hançerni arqadan saplamaq, can biçare bedenni terk etken soñ bile suvuğan etlerni ezip, kesip, parça-parça etmek – qanğa suvsamışlıqınıñ eñ beteridir ve qatiller sürüsüne qabulınıñ yekâne şartıdır. Mahşerde bunı körgeñ şeytanlar bile dehşet ile artqa çekilecek, qaçacaq ve “Sübhansıñ, ya Rabb! Bunı özleri yaptılar, bizim elimiz tiymedi, iştiramız olmadı. Bizden olacağı – yüreklerine aciz fısıltı ile fitne soqmaq, bunı qabul, isyan ve inkârları özlerinden!” dep, bağıracaq ve Cehennem azabına lâyıq körülgeñler aleyhinde şaatlıq etecekler...

Öteyılınıñ baharı, bitmek bilmegen qaharnı ketirdi. Yüregime yerleşip siñgeñ ğam-qasevet boğazımnı sıqtı, közlerimniñ çeşmesini quruttı. Suvsız qalğan vatanımnıñ toprağı kibi, çatlap ketken qalbmıniñ ümüt tepeleri hasretlikniñ tınmaq bilmegen, sım-sıcaq, ateşli sahra ruzgârlarına açıq qalıp, yandı ketti. Yaqıp qavurğan odtan sebep bir otçıq bile filizlenip olamay, bir zayıf çiçek bile şu mühitke dayanalmay, küye, qara toz olıp etrafqa savurula. Cenkiñ zift kibi sim-siyah, sıcaq ve yapışqan kölgesi de başımnıñ tepesindeki küneşni öz çirkin kevdesinen būs-bütün qapattı, şaşmalattırıp, sıtma kibi titretken qorqu saldı. Közümnı açtırdı ve, ister birinci asır, ister 21-nci, ister 121-nci asır olsun, yaratılıştan berli hiç deñişmegen insan mahiyeti içinde esfel-i safilin çuqurınıñ túbüne qadar yolını daima açıq olğanını kösterdi.

Ey, lağap taqqan, aşşalağan, küfür basıp haqaret etken, insafnı ayaq astına alıp, merhametni tepken servet müptelâsı, iqtidar hastası, maqam delisi, altın cinnısı çılgın cellâtlar, qancıqlar ve evlât qatilleri! Ey, ömürbillâ haq-haqıqat adına eyilik bilmegen, adalet süreti altında zülmet işlegen yalancı, hırsız canavarlar! Eñ soñunda da rezil, sefil ve zelil olacaqsınıñız, ey, ğafiller ve zemanе firaunları! Halqımnıñ baharını çalıp, bunca masum insannıñ canına qıyıp, kimilerini zindanlarğa tıqıp, kimilerini cesetlerinden

toplu, adsız mezarlarını toldurup da, onların qarğış, lânet ve bedduasından qurtulırsınız mı dep zann etesiniz? Payınıznı mutlaqa alırsınız, şübheñiz olmasın! Tarih bunıñ açıq-aydın şaatıdır.

Şehitlerimiz başta olmaq üzre bütün şanlı ecdatlarımız, keçmiş ve kelecek nesillerniñ aydınları ve muallimleri, ilim adamları ve medeniyet erbapları, umumen milletniñ varlığını qorçalağan bütün şuurlı fertler – birer çerdek ve urluq kibidir. Halqımızniñ hatırası, milliy menligi ve bu muqaddes mekânda inşaa ve inkişaf ğayesi, tiklenme ve hür yaşama mefküresi ise bu urluqlarnı saqlap, kelişikli vaqıtnı beklegen sessiz, sakın, mütevazi, qara topraq kibidir. Siz ise, ırz-namus duşmanları, insaf ve şeref satqınları, nefishor mahlûqlar ve insanlıqnıñ ayıp atıqları olaraq, belki, tek bir şeyge lâyıqsınız. Sizinñ qaderiniz ve yaratılış ğayeñiz – belki, bu urluqlar içün kübre olmaq. Lâkin aziz halqımniñ közündə ve zihininde qıymetiñiz, ahırdan tarlağa taşınıp serpilgen kübre qadar bile degil. Çünki kübre temiz hayvannıñ tabiy halıdır. Siz ise, eñ muzır ve eñ murdar hayvanlarını, eñ isyankâr şeytanlarını bile igrendirecek seviyege endiñiz.

Sizni bizim içün taqdir olaraq buyurğan Yüce Mevlâmızniñ qail olması içün yapacağımız – belki, öz ahvalımızni, hata ve yañılışlarımızni közden keçirip, bir daa yapmamağa azm-u cezm-ü qast eylemek, haq ve hayır yolunda adımlarımızni sabit qılmaqtır. Nefs ile qabul, til ile iqrar, qalb ile tasdiq etemiz. Amenna.